

סגסג
"בפרי הארץ"
"בישפטים"

"כִּי-תֵצֵא אִשׁ וּמִצָּאָה קִצִּים וְנֶאֱכַל גְּדִישׁ אֹז הַקֶּמֶה אֹז הַשְּׂדֵה שְׁלֵם יִשְׁלֵם הַמִּבְעֵר אֶת-הַבְּעֵרָה"

גודל אחריות והשפעותיו האדם

אור החיים: ובדרך רמז תרמוז התורה את אשר יסובבו הרשעים ברשעים כדי שיתעורר האדם מתרדמת שינת שכלו בהביטו הפלגת הרעות אשר יביאו לעולם כי לא לבדם יריעו אלא יסובבו רע לכל העולם, והוא אומר כי תצא אש הלא ידעת כי צרת העם תתכנה בשם אש.

וצא ולמד: משליח גבריאל (יומא ע"ז א) אשר שאל אש מבין הבדים (הכרובים) והוא בחינת תגבורת הדינים, ואמר ומצאה קוצים הם הרשעים שאינם אלא קוצים מכאיבים, ואמרו לשון מצאה על דרך אומרו (דברים לא כא) והיה כי תמצאן אותו וגו', והטעם משום שהרשע אין לו בעלים כי האדון ברוך הוא הנה הוא פקר בו והסיר אדנותו מעליו וה' הסתיר פניו ממנו ומעתה הרי הוא כמציאה וכל הפוגע בו יעשה בו רצונו, והודיע הכתוב עוד כי אחר שניתן רשות לאש הדינים להבעיר לא לקוצים לבד הם מבעירים אלא ונאכל גדיש כאן רמז אל תינוקות של בית רבן שעדיין אין להם קומה אלא גדושים שבולת עם חברתה כי בעונות הם הנתפסים בצרת עולם.

גם אמרו ז"ל: (שהש"ר פס' משכני) בפסוק (תהלים ח) מפי עוללים ויונקים יסדת עוז כי היו ערבים בשעת קבלת התורה וכשירשעו בני אדם הנה הרשות נתונה לאש לבער בהם, ואמרו או הקמה כאן מודיע כי לפעמים חרב עד צואר הגיעה מופתי הדור יסודי עולם נלקחים בעונם כדי להציל על כללות הדור כאמרו (שה"ש א') אשכול הכופר וגו', ולהם יקרא קמה על דרך אומרו (שם ה') זאת קומתך דמתה לתמר שהם הצדיקים הנמשלים לתמר כאמרו (תהלים צ"ב) צדיק כתמר וגו', ולפעמים יגדל החטא ולא יצילו הצדיקים לבד וחימה שפוכה על כל שונאי ישראל, והוא אומר או השדה שזה ירמוז אל כללות ישראל ולא יספיקו לא תינוקות ולא צדיקים להציל.

והודיע הכתוב: כי יש יום לאל איום לבא במשפט עם הסובבים את הדבר למיתת הצדיקים וגאוני עולם להשתלם מהם, והוא אומר שלם שלם המבעיר הם הרשעים הקוצים את כל אשר הרגו, ואמרו ז"ל (סנהדרין ק' ב) כי ה' יתן כח ברשעים לסבול שיעור המגיע להם בחטאם או לרשע רע לשמים ולבריות כמה יסבול בעד קלקולו, ותמצא (ב"ר פס"ג) שהצדיקים כשהיו בניהם מגיעים לכלל שנים שאינם נלכדים בעון אביהם היו שמחים ואומרים ברוך המקום שפטרם מעונש זה, הרי כי יעניש ה' לגורם עונש בשבילו לזולת, ובאמת כי יחרד אנוש ויכבה שלהבת יצרו המחטיא אותו באש המשפט בהעלותו על לבבו נהרות העונשים אשר יגיעוהו על כמה נפשות קטנים וגדולים אין קץ שכולם הוא הרצחן הגדול להם באמצעות תאותו הסרוחה.

והנה אמרו: ז"ל (קידושין מ' ב) לעולם יראה אדם כאלו כל העולם כולו חציו זכאי וכו' עשה עבירה אחת או לו שהכריע את כל העולם לחובה ודם כל העולם ודם זרעיותיהם על צוארו ועל נפשו עמוסים ויסבול מר המות בעד כל נפש אחת מהם ובכל צרתם לו צר כאשר עשה, והוא אומר שלם שלם וגו' טעם כפל שלם וגו' המבעיר וגו' כאן רמז הכתוב כי לא לאיש הרשע לבד יעשה ה' משפט התשלומין אלא גם להמחטיאו והוא יצר הרע בחינה המחטיאתו כי גם לו משפט חרוץ ביום ההוא יגדל המספד עליו בעשות בו ה' דין כמאמרם ז"ל (סוכה נ"ב א) שמביאו ה' ושוחטו ולא ימלט בבורחו לבצרה ואפילו לבצר (מכות י"ב א) **כי מזיד הוא ומלך המשפט ישפוט בצדק להשתלם ממנו ונשגב ה' לבדו ובקמא (ב"ק ס' א) רמזו באופן אחר.**

אלשיך: כי יבער ויאכל איש הוא שדה או כרם שלו למעלה במה שושלח את בעירו הוא חמור, ובער בשדה אחר שימשך אחרי הנאות העולם הזה, שהוא לעשות ימיו כחגים לאכול למעדנים ולשתות במזרקי יין לצבות בטן, עושים עיקר מעולם שאינו שלהם כי אם של האומות, כמאמרם ז"ל (תנא דבי אליהו זוטא פרק יט) כי עשו ויעקב חלקו העולמות, עשו נטל לחלקו העולם הזה ויעקב העולם הבא. על כן יפסיד את שלו למעלה, כי מיטב שדהו ומיטב כרמו של מעלה ישלם.

והנה: זה הוא בנהנה במותר לו. אך מזה ימשך גם אל האיסור. שעל ידי כן תצא אש מהמשתאות ומצאה קוצים הם עונות מתרגשים מהמשתאות. שאז ונאכל גדיש הם זכיות אשר קצר ולקט וקבץ כבר נאכל. והוא מאמרם ז"ל (עירובין סה א) לא נברא יין אלא ליתן שכר לרשעים על מעשיהם הטובים בעולם הזה ולנחם אבליים, שנאמר (משלי לא ו) תנו שכר לאובד, אלו רשעים, ויין למרי נפש, אלו אבליים. וזהו ונאכל גדיש על היותם שותים בצמא את יין משתייהם. ומי יתן ולא היה כי אם שלילת טוב, כי אם גם או הקמה היא הנפש תאכל גם היא באש גיהנם. או השדה שהוא משל אל החומר, כי לפעמים גם הגוף נאכל בתחלואים רעים. ושמא תאמר האם משנה שברון הלז ישבר אשר יחטא ביינו, והלא לבו בל עמו. אל תתמה, כי הנה לא ישבר על מה שעשה אחר שיין ידליקנו, כי אם על שהביא את עצמו לידי כך שתבער בו אש יינו. וזהו שלם שלם המבעיר את הבערה. באופן שהתחלת המשתאות במותר לו יכלה רעה ומאז יאשם. ובן סורר ומורה יוכיח, וגם עד ממחר משתה בני איוב.

מפרי הארץ

הלכה

אורוז זויים

א' פיל שמת האם מברכים עליו משנה הבריות?

תשובה: לא, {עיין גמרא פסחים קיח' ושו"ת מהרש"ם סימן ס"ט}.

ב' האם מברכים ברוך מציב גבול אלמנה בחורבת רבי יהודה החסיד?

תשובה: כן. {הגריש"א זצ"ל}

חושן משפט

א' שפך מים על פרשה ראשונה שבתפילין האם ישלם על כל הפרשיות?

תשובה: רק פרשה ראשונה בשני הבתים. {אור"ח סימן לב' וחושן משפט סימן שפ"ה}

ב' נפל דלי מגג השכן שהתמלא במי גשמים ומחמת כובדו שבר את הגג האם צריך לשלם?

תשובה: לא, משום שהוא גרמא {סימן שפ"ו ובבא בתרא כו' תוס' ד"ה זיקא}.

אבן העזר

א' שעון אישה האם הוא כבגדי צבעונים?

תשובה: לא. {סימן כא}

ב' האם מותר להתייחד עם דודתו?

תשובה: הב"ח מקל ולמעשה מחמירים {סימן כב}

יורה דעה

א' האם מותר לחדש שעון בשנת אבלות?

תשובה: כן. {עיין סימן שפ"ו}

ב' האם צריך לקרוע סוודר באבלות?

תשובה: לא. {עיין סימן שמ' שו"ת אורחות חיים מלוניל}

מנוחות לומר המלצה

זהר: עוד פתח רבי אלעזר: (שמות כא) כי תקנה עבד עברי שש שנים יעבד וגו'. משום שכל בן ישראל שנמול, שיש בו רשם קדוש, יש לו מנוחה בשמטה, שהרי שלו היא אותה שמטה, לנוח בה. וזו נקראת שבת הארץ, ודאי חרות יש בה. מנוחה בה. כמו ששבת היא מנוחת הכל, כך גם השמטה היא מנוחת הכל, מנוחה היא של רוח וגוף.

בא ראה: ה' היא מנוחת העליונים והתחתונים. משום כך, ה' עליונה, ה' תחתונה. מנוחת העליונים, מנוחת התחתונים. ה' עליונה, שבע שנים שבע פעמים. ה' תחתונה שבע שנים בלבד. זו שמטה, וזה יובל.

וכשמסתכלים בדברים הכל אחד: משום כך ושבתה הארץ, באותה מנוחת הארץ צריכים העבדים מנוחה. ומשום כך, ובשביעית יצא לחפשי חנם. חנם, מה זה חנם? שלא נתן לאדונו כלום.

אלא סוד זה כאן למדנו: כתוב (במדבר יא) זכרנו את הדגה אשר נאכל במצרים חנם, בלי ברכה. שלא היה עלינו במצרים העל שלמעלה. בא וראה, עבדים פטורים מעל המלכות שלמעלה, ולכן פטורים מן המצוות. מה זה על מלכות שמים? אלא פאותו שור שנותנים עליו על בהתחלה כדי להוציא ממנו טוב לעולם. ואם לא מקבל עליו אותו על, לא עושה דבר. כך גם צריך לאדם לקבל עליו על בהתחלה, ואחר כך שיעבד בו בכל מה שצריך. ואם לא יקבל עליו את זה בהתחלה, לא יוכל לעבד.

”מפרי הארץ” סימן – ש”ב

בעניין: דיני ניקוי וקיפול הבגדים בשבת

א: מה הדין לנער מן הטל חליפה ישנה (ב) חדשה כחולה (ג) חדשה שחורה?

תשובה: א) מותר. ב) מותר. ג) אסור.

ב: מה הדין בכל הנ”ל לנער שספוג בהרבה מים?

תשובה: בחדש אסור בישן מותר אבל לא ינער חזק.

ג: מה הדין למעשה לנער מאבק?

תשובה: אסור ועל ידי גוי מותר.

ד: מה ניקרא טלית חדשה לעניין זה?

תשובה: "כל שניכר חידושו שלא ישתמש הרבה".

ה: מה הדין שאדם שאינו מקפיד ינער למקפיד?

תשובה: ספק.

ו: בסעודת שבת התלכלכה החליפה בטחינה האם מותר לנקותה?

תשובה: ינקה מעליה בקל.

ז: האם מותר להשתמש במברשת לנקות אבק או נוצות?

תשובה: אסור.

ח: נפל על הבגד מעט צ'ולנט והתייבש האם מותר לקלפו?

תשובה: למקפיד אסור ולאינו מקפיד מותר.

ט: צ'פים האם מותר ללקטם והאם זה דאורייתא?

תשובה: אסור מדאורייתא.

י: כיס של חליפה חדשה האם מותר לפתחו והאם זה דאורייתא?

תשובה: אסור ואפשר שהוא מדאורייתא.

רח' הר' קוק 1 ב"ב 0533107467

mprihaaretz@gmail.com

"מפרי הארץ"

"מבית הוועד" הרב יחיאל מקייטן שליט"א

בענין "אין מערבין שמחה בשמחה" בסיום של כמה מסכתות יחד

שאלה: נסתפקתי אם מותר לעשות סיום על כמה מסכתות יחד דלכא' שייך בזה אין מערבין שמחה בשמחה. וכמדומה שמנהג העולם להקל בזה וצ"ב אם יש להם על מה שיסמוכו.

תשובה: א. **במשנה** במו"ק ח: שנו דאין נושאים נשים במועד מפני ששמחה היא לו. ובגמ' שם ביארו מתחילי הטעם דאין מערבין שמחה בשמחה. ורב דניאל בשם רב אמר ושמחת בחגך ולא באשתך. וע"ש בגמ' עוד טעמים. ובהמשך הסוגיא שם ילפי' דאין מערבין שמחה בשמחה משלמה המלך שעשה חג שבעת ימים לחנוכת הבית ואח"כ עוד שבעת ימי חג הסוכות וילפי' מיתורא דקרא דכתי' שבעת ימים שבעת ימים שבדוקא עשה כך כדי לא לערב שמחה בשמחה, ולא משום שכך אתרמי שסיימו בנין ביהמ"ק שבעה ימים קודם החג.

ב. **והנה** מסתימת ל' הגמ' דאין מערבין שמחה בשמחה היה נראה לכא' דכל סוגי שמחה אין מערבין זב"ז. אך לא כן משמע מלשון רש"י שם שדקדק לפרש דאם ישא אשה במועד זה יפגע בשמחת הרגל. וכן במה דילפי' מדכתי' ושמחת בחגך ולא באשתך פירש"י דאם ישא במועד מבטל עי"ז שמחת החג כיון דעוסק בעיקר בשמחת אשתו. ועיין בפירש"י שבריו"ף שהוסיף דהנפקותא בין שני הטעמים היא דלמאן דיליף מקרא דושמחת בחגך ולא באשתך ס"ל דרק שמחת חתונה מבטלת שמחת המועד אך למאן דאמר סתמא אין מערבין שמחה בשמחה ויליף משלמה המלך ס"ל דכל שמחה אחרת מבטלת שמחת המועד וכדוג' שמחת ביהמ"ק שלא היתה שמחת חתן וכלה כ"א שמחת חנוכת הבית עכ"ד. ועכ"פ נראין הדברים מאד שהדין שאין מערבין שמחה בשמחה אינו משום שצריך לשמוח בכל דבר בפ"ע, אלא משום שמחת הרגל נגעו בה שלא תיבטל. וזה לפי שני המ"ד בסוגיא (שכל מחלוקתם רק איזה סוג שמחה מבטלת שמחת הרגל). וכן משמע להדיא מלשון הרמב"ם פ"ז מהל' יו"ט הל' ט"ז וז"ל: "ואין נושאים נשים ולא מייבמין במועד כדי שלא תשתכח שמחת החג בשמחת הנישואין וכו' ומארסין נשים במועד ובלבד שלא יעשה סעודת אירוסין ולא סעודת נישואין **שלא יערב שמחה אחרת בשמחת החג**". עכ"ל. ולפ"ז פשיטא דמותר לעשות סעודת סיום מסכת על כמה מסכתות יחד.

ג. **אולם** בתוס' שם שהביא מירושלמי דיליף לה ממק"א והוא מקרא דיעקב דכתי' מלא שבוע זאת. שלא נשא את רחל עד שעברו שבעת ימי המשחה של לאה והוא בכדי שלא לערב שמחה בשמחה. ופי' התוס' דבאמת האי כללא דאין מערבין שמחה בשמחה אינו מיוחד לשמחת הרגל דוקא כ"א יסודו הוא כעין מה דאמרי' שאין עושין מצוות חבילות חבילות דהוא מפני שנראה הדבר עליו כטורח ומשא, וה"נ צריך לשמוח בכל שמחה בפ"ע. ולפ"ז הדק"ל על מה סמכו העולם לסיים כמה מסכתות יחד. דלכא' מן העולה עד כאן נר' לכא' דלרש"י והרמב"ם מותר ולתוס' אסור. והיה ראוי להחמיר לכתחיל, (אכן בתוס' שם משמע דקי"ל להלכה דרק בסעודת נישואין אין מערבין שמחה בשמחה ולא בשאר מילי).

ד. **אמנם** יעויין ברמב"ם פ"י מאישות הל' י"ג שכתב "יש לו לאדם לישא נשים רבות כאחת ביום אחד ומברך ברכת חתנים לכולן כאחת, אבל לשמחה צריך לשמוח עם כל אחת שמחה הראוי' לה, עם בתולה ז' ועם בעולה ג'. ואין מערבין שמחה בשמחה" עכ"ל. וכן נפסק בטור ושו"ע סי' ס"ב ללא חולק. ולכא' הרמב"ם סותר משנתו דבהל' יו"ט נר' מדקדוק לשונו שרק בשמחת הרגל איכא להאי כללא וכאן העתיקו גם לענין מי שנושא שתי נשים. ויותר קשה להבין מש"כ הר"מ שם בהלכות אישות בהמשך הדברים (פ"י הי"ד) וז"ל: "אבל אין נושאים נשים לא בע"ש ולא באחד בשבת וכו' ואפי' בחולו של מועד אין נושאים נשים כמו שביארנו לפי שאין מערבין שמחה בשמחה שנא' מלא שבוע זאת ונתנה לך גם את זאת" עכ"ל. ויש לתמוה טובא שכאן מדבר הר"מ על אותו דין שהעתיק ג"כ בהל' יו"ט, והוא מתני' דמו"ק דאין נושאים נשים במועד. ובהל' יו"ט פ' הטעם מפני שממעט עי"ז שמחת הרגל וזה לכא' כדברי רש"י בסוגיא. וכאן העתיק הדרשה בירושלמי (שהובא בתוס') מקרא דמלא שבוע זאת דמשמע שסובר כשי' התוס' דכל שמחה אין לערב זב"ז וכשי' התוס' ודלא כדמשמע מרש"י. וגם צ"ב למה העתיק רק את דרשת הירושלמי ולא הזכיר דבר מדרשת הש"ס דידן מקראי דשלמה. ועיין בלח"מ בהל' יו"ט שם שעמד בכ"ז ומנסה ליישב בכמה אנפי וסוף דבר כתב שם "דכל זה איננו שוה לי וצ"ע". ובאמת הדברים סתומים.

ה. **ונלענ"ד בזה בדרך אפשר**, דדעת הרמב"ם שרק בשני חיובי שמחה הללו, דהיינו שמחת הרגל ושמחת אשתו, איתא להאי כללא דאין מערבין שמחה בשמחה, ולא בשאר מילי. ובאמת כ"א משני הדברים הללו נלמד מקרא מסויים בפ"ע וכדאי' בירושלמי. וס"ל להרמב"ם דאין כאן פלוגתא כלל מאין נלמד הדין אלא באמת בכל מקום שנרצה לחדש כלל זה צריך פס' מיוחד, וברגל ילפי' לה מקרא דשלמה או מקרא דושמחת בחגך ולא באשתך. וילפי' מזה שלא יערב שאר שמחות בשמחת הרגל כדי שלא תתמעט. וזהו מה שהעתיק בהל' יו"ט ששם מדבר על חיוב השמחה במועד. ולזה כתב שלא ישא אשה כדי שלא תתמעט שמחת הרגל. אבל אה"נ שיש דין נוסף שלא למעט בשמחת אשתו באותן ז' ימים שחייבוהו חז"ל (או ג' לבעולה) וזה ילפי' מקרא אחרינא דמלא שבוע זאת, דחזי' שעשה יעקב לכ"א מנשיו שמחה נפרדת בפ"ע. וזהו טעם נוסף לא לשאת אשה במועד והיינו כדי שלא תפקע שמחת המועד בשמחת אשתו, שגם זה מצוי לפעמים.

ומעתה נראה שלגבי שני סיומי מסכתות יחד בודאי אפשר להקל, כיון דגם להרמב"ם אין איסור בדבר. ודו"ק היטב בכ"ז.